

विद्यया विन्दतेऽमृतम्

पाठ्यक्रमपरिचयः

श्रीसीतारामदासोंकारनाथसंस्कृतशिक्षासंसदः

SYLLABUS

of

Sri Sri Sitaramdas Omkarnath Samskrita Siksha Samsad

वेदा ब्रह्ममया ज्ञेया वेदा धर्मविधायकाः ।

वेदा ज्ञानामृतं नित्यं सर्वं वेदात्प्रसिद्ध्यति ॥

१०७, सादार्ण एभेन्यु, 'वैकुण्ठधाम', कोलकाता - ७०० ०२९
107, Southern Avenue, 'Vaikunthadham', Kolkata - 700 029

पश्चिमबङ्ग

West Bengal

विद्यया विन्दतेऽमृतम्
पाठ्यक्रमपरिचयः
श्रीश्रीसीतारामदासोङ्कारनाथसंस्कृतशिक्षासंसदः

SYLLABUS
of
Sri Sri Sitaramdas Omkarnath Samskrita Siksha Samsad

वेदा ब्रह्ममया ज्ञेया वेदा धर्मविधायकाः ।
वेदा ज्ञानामृतं नित्यं सर्वं वेदात्प्रसिद्ध्यति ॥

१०७, सादार्ण एभेन्यु, 'वैकुण्ठधाम', कोलकाता - ७०० ०२९
107, Southern Avenue, 'Vaikunthadham', Kolkata - 700 029

पश्चिमबङ्ग
West Bengal

प्रकाशकः

डॉ. सुरेश कुमार व्यानार्जी

कर्मसचिवः

श्रीश्रीसीतारामदासोङ्कारनाथ

संस्कृतशिक्षासंसदः

१०७, सादार्ण एभेन्यु, 'बैकुण्ठधाम'

कोलकाता - ७०० ०२९

Published by :

Dr. Suresh Kumar Banerji

Registrar

Sri Sri Sitaramdas Omkarnath

Sanskrita Siksha Samsad

107, Southern Avenue, 'Vaikunthadham'

Kolkata - 700 029

Copy Right :

श्रीश्रीसीतारामदासोङ्कारनाथ

संस्कृतशिक्षासंसद्

Sri Sri Sitaramdas Omkarnath

Sanskrita Siksha Samsad

प्रकाशनवर्षम्

Year of Publication : 2012

Price : Rs. 25/- only

कक्षा:	पत्राणि	पूर्णाङ्काः
१. प्रथमा परीक्षा	द्वे पत्रे	२००
२. मध्यमा परीक्षा	द्वे पत्रे	२००
३. उपाधिपरीक्षा	चत्वारि पत्राणि	४००
४. स्वतन्त्रसंस्कृतोपाधिपरीक्षा (संस्कृतेतरछात्राणां संस्कृते प्रवेशार्थम्)	त्रीणि पत्राणि	३००

पाठ्यक्रमविषयसूची

विषयः	पृष्ठक्रमः
वेदः	१
व्याकरणम्	२
न्यायः	४
दर्शनम्	६
ज्योतिषम्	७
धर्मशास्त्रम्	८
प्राचीनसाहित्यम्	१०
पौरोहित्यम्	१२
पुराणम्	१३
भक्तिशास्त्रम्	१५
आधुनिकसाहित्यम्	१६
स्वतन्त्रसंस्कृतोपाधिः	१९

वेदः

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सामवेदः कौथुमशाखा (आग्नेयपर्व ऐन्द्रपर्व च)	४०
(ख) ऋग्वेदः, प्रथमकाण्डम्	४०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	१०
(घ) वाक्यगठनम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) यजुर्वेदीयरूद्राष्टाध्यायी	३०
(ख) कठोपनिषद्	३०
(ग) याज्ञवल्क्यशिक्षा	२०
(घ) बह्मनुवादः	०५
(ङ) संस्कृतानुवादः	०५

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) ऐतरेयब्राह्मणे हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्	३०
(ख) अथर्ववेदः (शौनकशाखा-प्रथमकाण्डतः पञ्चमकाण्डपर्यन्तम्)	३०
(ग) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (वैदिकप्रकरणम्)	२०
(घ) निबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) यजुर्वेदसंहिता (माध्यन्दिनम्, प्रथमाध्यायतः पञ्चमाध्यायपर्यन्तम्)	४०
(ख) निरुक्तम् (प्रथमाध्यायः द्वितीयाध्यायश्च)	३०
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बह्मनुवादः	१०
(ङ) निबन्धः	१०

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×४=४००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) कात्यायनसर्वानुक्रमणिः	४०
(ख) पारस्करगृह्यसूत्रम्	५०
(ग) कात्यायनोक्तं त्रिकण्डिकास्नानसूत्रम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सामवेदः कौथुमशाखा, पावमानं काण्डम्	४०
(ख) छान्दोग्यब्राह्मणम्	३०
(ग) निरुक्तम् (तृतीयतः पञ्चमाध्यायपर्यन्तम्)	३०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (वैदिकप्रकरणम्)	३०
(ख) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (स्वरप्रक्रिया)	४०
(ग) यजुर्वेदः माध्यन्दिनशाखा (षष्ठमाध्यायतः एकविंशाध्यायपर्यन्तम्)	३०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) वैदिकसाहित्येतिहासः	३०
(ख) अष्टविकृतयः	१०
(ग) ऋग्वेदभाष्यभूमिका	३०
(घ) मौखिकप्रश्नाः	३०

व्याकरणम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) लघुसिद्धान्तकौमुदी (आदितः लकारार्थप्रक्रियापर्यन्तम्)	६०
(ख) शब्दरूपाणि- बालक, विश्वपा, मुनि, पति, करी, भूभृत्, भानु, पितृ, चन्द्रमस्, आत्मन्, लता, मति, नदी, धेनु, मातृ, वाक्, सरित्, प्रावृत्, फल, दधि, मनस्, सर्व, तद्, इदम्, किम्, अस्मद्, युष्मद्, एक, द्वि, त्रि, चतुर।	१०

- (ग) धातुरूपाणि-
भू, पठ, अद्, अस्, रू, दिव्, सुव्, तुद्, रूध्, तनु,
क्री, चुर, कण्ड्य, शब्दाय। १०
- (घ) भ्रमसंशोधनम् १०
- (ङ) वाक्यगठनम् १०
- द्वितीयपत्रम् पूर्णाङ्कः १००
- (क) हितोपदेशे- मित्रलाभः ४०
- (ख) अमरकोशः- प्रथमकाण्डम् ४०
- (ग) संस्कृतानुवादः १०
- (घ) बङ्गानुवादः १०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

- प्रथमपत्रम् पूर्णाङ्कः १००
- (क) लघुसिद्धान्तकौमुदी (कृदन्तप्रकरणात् समाप्तिपर्यन्तम्) ७०
- (ख) शब्दरूपाणि १०
- (ग) धातुरूपाणि १०
- (घ) निबन्धलेखनम् १०
- द्वितीयपत्रम् पूर्णाङ्कः १००
- (क) अमरकोशः (तृतीयकाण्डम्) ४०
- (ख) भट्टिकाव्यम् (आदितः पञ्चमसर्गपर्यन्तम्) ३०
- (ग) संस्कृतानुवादः १०
- (घ) बङ्गानुवादः १०
- (ङ) भ्रमसंशोधनम् ०५
- (च) वाक्यगठनम् ०५

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times ४ = ४००$

- प्रथमपत्रम् पूर्णाङ्कः १००
- (क) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (आदितः तद्विगतप्रकरणपर्यन्तम्) ६०
- (ख) प्रोढमनोरमा (प्रारम्भतः अचूस्निधिपर्यन्तम्) ४०

द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सिद्धान्तकौमुदी (तिङ्न्तप्रकरणम्)	५०
(ख) महाभाष्यम् (आदितः चतुर्थाह्निकपर्यन्तम्)	५०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सिद्धान्तकौमुदी (कृत्यप्रकरणात् समाप्तिपर्यन्तम्)	५०
(ख) भट्टिकाव्यम् (षष्ठम् सर्गतः दशसर्गपर्यन्तम्)	२५
(ग) कारकचक्रम्	१५
(घ) पाणिनीयशिक्षा	१०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) लघुशब्देन्दुशेखरः (संज्ञाप्रकरणम्)	१५
(ख) वाक्यपदीयम् (१ तः ५० पर्यन्ताः कारिकाः)	२०
(ग) व्याकरणशास्त्रेतिहासः	१५
(घ) मौखिकप्रश्नाः	५०

न्यायः

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) व्याप्तिपञ्चकम् (माथुरीसमेतम्)	४०
(ख) सिद्धान्तलक्षणम्-जागदीशीसहितम्	६०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) तर्कभाषा	५०
(ख) आस्तिकदर्शनस्य सामान्यज्ञानम्	२०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	१०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०
(ङ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सामान्यनिरुक्तिः (जागदीशी)	३०

(ख) सर्वदर्शनसंग्रहः (चार्वाकः, बौद्धः मीमांसा च)	३०
(ग) अवच्छेदकत्वनिरुक्तिः (प्रथमलक्षणमात्रम्)	२०
(घ) सामान्यलक्षणा (जागदीशी पूर्वपक्षमात्रम्)	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (प्रत्यक्षखण्डमात्रम्)	५०
(ख) वैशेषिकसूत्रम् (उपस्करसहितम्, प्रथमाध्यायमात्रम्)	३०
(ग) मुक्तावलीमाधारीकृत्य संस्कृतभाषया निबन्धविरचनम्	१०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times ४ = ४००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) न्यायकुसुमाञ्जलिः (प्रथमद्वितीयस्तवकौ)	२०
(ख) व्युत्पत्तिवादः अभेदान्वयबोधमात्रम्	३०
(ग) न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमानादारभ्य समाप्तिपर्यन्ता)	५०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सामान्यनिरुक्तिः अत्रवदन्तिकल्पान्ता (गा.टी.)	४०
(ख) सत्प्रतिपक्षः (गा.टी.)	३०
(ग) न्यायभाष्यम् प्रथमाध्यायमात्रम्	३०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) अनुमितिप्रकरणम् (गा.टी.)	४०
(ख) सामान्यलक्षणा जागदीशी (पूर्वपक्षमात्रम्)	२०
(ग) सव्यभिचारः (गा.टी. पूर्वपक्षलक्षणान्तः)	३०
(घ) वैशेषिकसूत्रम् (उपस्करसमेतम्) प्रथमाध्यायमात्रम्	१०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) अवयव प्रतिज्ञान्तः	३०
(ख) तर्कः (मा. टीका.)	२०
(ग) न्यायशास्त्रीयेतिहासः, न्यायशास्त्रीयप्रबन्धाश्च	३०
(घ) मौखिकप्रश्नाः	२०

दर्शनम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) मीमांसापरिभाषा	४०
(ख) वेदान्तपरिभाषा	४०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	१०
(घ) वाक्यगठनम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) अर्थसंग्रहः	३५
(ख) पातञ्जलयोगसूत्रम्	४५
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रीमद्भगवद्गीता (शाङ्करभाष्योपेता)	४०
(ख) सांख्यसारः	२०
(ग) कठोपनिषद्	२०
(घ) प्रबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) ईशोपनिषद्	२०
(ख) केनोपनिषद्	२०
(ग) सर्वदर्शनसंग्रहः	४०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०
(ङ) बङ्गानुवादः	१०

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×४=४००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) न्यायविन्दुः (प्रथमपरिच्छेदः)	५०

(ख) तर्कभाषा	५०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् (समन्वयाधिकरणपर्यन्तम्)	५०
(ख) प्रशस्तपादभाष्यम् (आदितः पाकजोत्पत्तिपर्यन्तम्)	५०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) जैमिनीयन्यायमाला (प्रथमोध्यायः द्वितीयोध्यायश्च)	६०
(ख) पञ्चदशी	४०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) दर्शनशास्त्रस्येतिहासः	३०
(ख) भामती चतुः सूत्री	२०
(ग) मौखिकप्रश्नाः	५०

ज्योतिषम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) लीलावती	४०
(ख) भास्करीयबीजगणितोत्पत्तिः	४०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	१०
(घ) वाक्यसंगठनम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) मुहूर्तचिन्तामणिः (आदितः संस्कारप्रकरणान्तः)	४०
(ख) मुहूर्तचिन्तामणिः (विवाहप्रकरणतः वास्तुपूजाप्रकरणान्तः)	४०
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) ग्रहलाघवकरणम्	४०
(ख) बृहद्वास्तुमाला	४०

(ग) निबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सूर्यसिद्धान्तः	७०
(ख) संस्कृतानुवादः	१०
(ग) बङ्गानुवादः	१०
(घ) विवाहमेलकम्	१०

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times ४ = ४००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सिद्धान्तशिरोमणिः	१००
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) बृहत्संहिता (पूर्वार्धम्)	१००
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) बृहत्संहिता (उत्तरार्धम्)	१००
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः	५०
(ख) मौखिकप्रश्नाः	५०

धर्मशास्त्रम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) उद्वाहतत्त्वम्	३०
(ख) तिथितत्त्वम्	३०
(ग) धर्मसिन्धुः (द्वितीयपरिच्छेदः)	२०
(घ) भ्रमसंशोधनम्	१०
(ङ) वाक्यनिर्माणम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) मनुसंहिता (१तः ५ अध्यायपर्यन्तम्)	५०
(ख) मीमांसापरिभाषा	३०

(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) दत्तकमीमांसा	१५
(ख) मनुस्मृतिः (६तः १० अध्यायपर्यन्तम्)	५०
(ग) अर्थसंग्रहः	२५
(घ) निबन्धलेखनम्	१०

द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) मनुस्मृतिः (११तः १२ अध्यायपर्यन्तम्)	२०
(ख) पारस्करगृह्यसूत्रम् (तृतीयकाण्डम्)	२०
(ग) प्रायश्चित्ततत्त्वम् (गङ्गामाहात्म्यम्)	३०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०
(ङ) बङ्गानुवादः	१०
(च) भ्रमसंशोधनम्	०५
(छ) वाक्यगठनम्	०५

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×४=४००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) याज्ञवल्क्यस्मृतिः (व्यवहाराध्यायः)	३५
(ख) मलमासतत्त्वम् (मलमासलक्षणपर्यन्तम्)	३५
(ग) एकादशीतत्त्वम् (रात्रिसत्राधिकरणपर्यन्तम्)	३०

द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) कालमाधवः	३०
(ख) श्राद्धविवेकः (पर्युदासपर्यन्तम्)	२०
(ग) निर्णयसिन्धुः (उपपरिच्छेदस्य पूर्वार्धम्)	३०
(घ) अर्थशास्त्रम् (विनयाधिकरणम्)	२०

तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) जीमूतवाहनकृतदायभागः	३५

(ख) रघुनन्दनकृतदायतत्वम्	३०
(ग) आधुनिकहिन्दुविधिः (विवाहः दत्तकः उत्तराधिकारश्चेति)	१५
(घ) गौतमधर्मसूत्रम्- प्रथमप्रश्नः	२०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) धर्मशास्त्रस्येतिहासः	५०
(ख) मौखिकप्रश्नाः	५०
(ग) मौखिकप्रश्नाः	५०

प्राचीनसाहित्यम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) कुमारसम्भवम् (पञ्चमसर्गपर्यन्तम्)	३०
(ख) रघुवंशम् (पञ्चमसर्गपर्यन्तम्)	३०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	२०
(घ) वाक्यनिर्माणम्	१०
(ङ) व्याकरणे साधारणज्ञानम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रुतबोधः	३०
(ख) साहित्यदर्पणः (दशमपरिच्छेदः)	५०
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) किरातार्जुनीयम् (आदितः पञ्चमसर्गपर्यन्तम्)	३०
(ख) मेघदूतम् (पूर्वमेघः)	३०
(ग) कादम्बरी (शुकनाशोपदेशमात्रम्)	२०
(घ) निबन्धलेखनम्	२०

द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) छन्दोमञ्जरी	५०
(ख) दशकुमारचरितम् (राजवाहनचरितम्)	२०
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०
(ङ) वाक्यनिर्माणम्	१०

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times ४ = ४००$

प्रथमपत्रम् (महाकाव्यानामध्ययनम्)	पूर्णाङ्कः १००
(क) शिशुपालबधम् (प्रथमद्वितीयसर्गौ)	३०
(ख) नैषधीयचरितम् (प्रथमनवमसर्गौ)	३०
(ग) महाकाव्यानामुद्भवविकासश्च	४०
द्वितीयपत्रम् (गद्यकाव्यानामध्ययनम्)	पूर्णाङ्कः १००
(क) कादम्बरी-कथामुखम्	३०
(ख) चम्पूरामायणम् बालकाण्डम्	३०
(ग) गद्यकाव्यस्योत्पत्तिः क्रमविकासश्च	४०
तृतीयपत्रम् (दृश्यकाव्यानामध्ययनम्)	पूर्णाङ्कः १००
(क) मुद्राराक्षसम् (प्रथमाङ्कः)	३०
(ख) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (चतुर्थाङ्कः)	३०
(ग) उत्तररामचरितम् (प्रथमद्वितीयाङ्कौ)	२०
(घ) दृश्यकाव्यस्य सामान्यपरिचयः	२०
चतुर्थपत्रम् (काव्यशास्त्राणामध्ययनम्)	पूर्णाङ्कः १००
(क) साहित्यदर्पणः (प्रथमदशमपरिच्छेदौ)	२५
(ख) काव्यप्रकाशः (प्रथमद्वितीयतृतीयोल्लासाः)	२५
(ग) नाट्यशास्त्रम् (प्रथमषष्ठाध्यायौ)	२५
(घ) षट्सम्प्रदायानां विशेषाध्ययनम्	२५

पौरोहित्यम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) माध्यन्दिनीयरूद्राष्टाध्यायी	४०
(ख) यज्ञोपवीतधारणविधिः	३०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	२०
(घ) वाक्यनिर्माणम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्री श्रीचण्डी	४०
(ख) पारस्करगृह्यसूत्रम्	४०
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) मुहूर्तचिन्तामणिः (संस्कारविवाहप्रकरणे)	४०
(ख) ब्रतार्कः	४०
(ग) निबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्राद्धविवेकः रूद्रधरकृतः	३५
(ख) प्रतिष्ठामहोदधिः (वायुनन्दनमिश्रकृतः)	३५
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०
(ङ) भ्रमसंशोधनम्	०५
(च) वाक्यगठनम्	०५

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×४=४००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) अग्निष्टोमपद्धतिः	५०

(ख) कालीपूजापद्धति: (बङ्गीयः)	५०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सामवेदीयसंस्कारकाण्डम्	६०
(ख) श्रीस्त्यनारायणपूजा	४०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) यजुर्वेदीयसंस्कारकाण्डम्	५०
(ख) ऋग्वेदीयसंस्कारकाण्डम्	५०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) उपाकर्मपद्धति:	३०
(ख) कर्मकाण्डस्येतिहासः	२०
(ग) मौखिकप्रश्नाः	५०

पुराणम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रीमद्भगवद्गीता (प्रथमाध्यायतः अष्टमाध्यायपर्यन्तम्)	४०
(ख) श्रीमद्भागवतम् (प्रथमस्कन्दतः पञ्चमस्कन्दपर्यन्तम्)	४०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	१०
(घ) वाक्यनिर्माणम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रीमद्भगवद्गीता (नवमाध्यायात् अन्तिमं यावत्)	४०
(ख) श्रीश्रीचण्डी (चतुर्थोऽध्यायः)	४०
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times २ = २००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रीमद्भागवतम् (षष्ठस्कन्दतः दशमस्कन्दपर्यन्तम्)	४०
(ख) वाल्मीकिरामायणम् (वालकाण्डम्)	४०

(ग) निबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) महाभारतम् (आदिपर्व)	३५
(ख) अग्निपुराणम् (प्रथमोऽध्यायः द्वितीयोऽध्यायश्च)	३५
(ग) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०
(ङ) भ्रमसंशोधनम्	०५
(च) वाक्यनिर्माणम्	०५

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः $१०० \times ४ = ४००$

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) विष्णुपुराणम् (आदिमपञ्चाध्यायाः)	५०
(ख) हरिवंशपुराणम् (आदिमपञ्चाध्यायाः)	५०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) देवीभागवतम्	३०
(ख) ब्रह्मवैवर्तपुराणम् (श्रीकृष्णजन्मपर्यन्तम्)	३०
(ग) महाभारतम् (वनपर्व उद्योगपर्व च)	४०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) बाल्मीकिरामायणम् (अयोध्याकाण्डम्, युद्धकाण्डञ्च)	६०
(ख) महाभारतम् (शान्तिपर्व भीष्मपर्व च)	४०
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) पुराणशास्त्रस्येतिहासः	३०
(ख) भीष्मस्तवराजः	१०
(ग) गजेन्द्रमोक्षः	१०

भक्तिशास्त्रम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) मोहमुद्गरस्तोत्रम्, द्वादशपञ्जरीकास्तोत्रम्, चर्पटपञ्जरीस्तोत्रञ्च	४०
(ख) ब्रह्मसंहिता	२०
(ग) शिवताण्डवस्तोत्रम्	२०
(घ) भ्रमसंशोधनम्	१०
(ङ) वाक्यगठनम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सिद्धान्तरत्नम् (बलदेवविद्याभूषणस्य)	३०
(ख) भक्तिरसामृतसिन्धुः (प्रथमाध्यायः)	३०
(ग) ललितापञ्चकम् (शङ्कराचार्यस्य)	२०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् (महाभारतस्य)	३०
(ख) बाणासुरकृतशिवस्तोत्रम् (ब्रह्मवैवर्तपुराणस्य)	२०
(ग) श्रीरामरक्षास्तोत्रमन्त्रम् (श्रीबुधकौशिकमुनेः)	३०
(घ) प्रबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) प्रह्लादकृतनृसिंहस्तोत्रम् (श्रीमद्भागवतस्य)	१५
(ख) श्रीमृत्युञ्जयस्तोत्रम् (पद्मपुराणस्य)	१५
(ग) आनन्दलहरी (शङ्कराचार्यस्य)	२०
(घ) श्रीसूक्तम् (ऋग्वेदस्य)	२०
(ङ) संस्कृतानुवादः	१०
(च) बङ्गानुवादः	१०

(छ) भ्रमसंशोधनम्	०५
(ज) वाक्यगठनम्	०५

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×४=४००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) भगवद्गीतायाः पुरुषोत्तमयोगः	३५
(ख) महाभारतस्य भीमस्तवराजः	३५
(ग) हरिभक्तिविलासः	३०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रीराधाकृष्णार्चनचन्द्रिका	४०
(ख) गजेन्द्रमोक्षः	३०
(ग) शिवमहिम्नस्तोत्रम्	३०
तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) गोपीगीतम् (श्रीमद्भागवतस्य)	३०
(ख) गङ्गालहरी (पण्डितराजजगन्नाथकृता)	२५
(ग) गीतगोविन्दम् (जयदेवस्य)	४५
चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) भक्तिसाहित्येतिहासः	४०
(ख) वङ्गीयमहात्मनां धार्मिकपरम्परा (श्रीश्रीसोतारामदासोद्धारनाथपादानां जीवनचरितस्य विशेषाध्ययनम्)	३०
(ग) मौखिकप्रश्नाः	३०

आधुनिकसाहित्यम्

प्रथमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) चाणक्यविजयम् (नाटकम्) पण्डितविश्वेश्वरविद्याभूषणकाव्यतीर्थः	४०
(ख) मुक्तधारा (नाटकानुवादः) आचार्यध्यानेशनारायणचक्रवर्ती	४०
(ग) भ्रमसंशोधनम्	१०

(घ) वाक्यनिर्माणम्	१०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) छन्दोमञ्जरी	३५
(ख) साहित्यदर्पणः (षष्ठपरिच्छेदः दशमपरिच्छेदश्च)	३५
(ग) व्याकरणे साधारणज्ञानम्	१०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०
(घ) बङ्गानुवादः	१०

मध्यमा परीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×२=२००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) वाल्मीकित्वलाभम् नाटकम् (नित्यानन्दमुखोपाध्यायः)	३०
(ख) निःसङ्गः प्रणयः (जयश्रीचट्टोपाध्यायः)	३०
(ग) तथापि वन्द्या मम मातृभूमिः (उपन्यासः) आचार्यबुद्धेश्वरषडङ्गी	२०
(घ) निबन्धलेखनम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) श्रुतबोधः	२०
(ख) काव्यकुसुमाञ्जलिः (पुरुषोत्तममङ्गलपर्यन्तम्) (पण्डितश्रीविश्वेश्वरविद्याभूषणकाव्यतीर्थविरचितः)	२०
(ग) चन्द्रालोकः	३०
(घ) संस्कृतानुवादः	१०
(ङ) बङ्गानुवादः	१०
(च) भ्रमसंशोधनम्	०५
(छ) वाक्यनिर्माणम्	०५

उपाधिपरीक्षा, पूर्णाङ्कः १००×४=४००

प्रथमपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) सुवर्णवङ्गम्- पं. दिगम्बरमहापात्रविरचितम्	२०
(ख) मुक्ताधारा- महामहोपाध्यायध्यानेशनारायणचक्रवर्ती विरचिता	२०
(ग) काव्यकुसुमाञ्जलिः (पुरुषोत्तममङ्गलपर्यन्तम्) पं. विश्वेश्वरविद्याभूषणकाव्यतीर्थविरचितः	२०

(घ) का त्वं शुभे (सीतानाथआचार्यविरचितम्)	२०
(ङ) शान्तिदूतम्- आचार्यबुद्धेश्वरषडङ्गी विरचितम्	२०
द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) रयीशः (संस्कृतोपन्यासः)- आचार्यरामकरणशर्माविरचितः	२०
(ख) अभिनवपञ्चतन्त्रम्- आचार्यराजेन्द्रमिश्रविरचितम्	२०
(ग) भारतायनम्- आचार्यहरेकृष्णशतपथिविरचितम्	२०
(घ) पत्रकाव्यम्- पद्यभूषणसत्यव्रतशास्त्रिविरचितम्	२०
(ङ) भारतविजयम्- आचार्यराधामोहनोपाध्यायविरचितम्	२०

तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) अभिराजयशोभूषणम्- आचार्यराजेन्द्रमिश्रविरचितम्	३०
(ख) अभिनवालङ्कारसूत्रम्- आचार्यराधावल्लभत्रिपाठिविरचितम्	२५
(ग) पाश्चात्यविदुषां सौन्दर्यशास्त्रम् (प्लेटो, अरस्तू, होरेस, लञ्जाइनस् वाड्सवार्थमहोदयानां विशेषाध्ययनम्) ४५	
(घ) प्राच्यकाव्यशास्त्रम् (शब्दशक्तिः, काव्यलक्षणम्, रसः, गुणः, रीतिः, अलङ्कारः) २५	

सहायकग्रन्थाः

क) Comperative Aesthetics East & West-	Padmashri Ramaranjan Mukherji
ख) History of Sanskrit Poetics-	S. K. De
ग) अलङ्कारशास्त्रस्येतिहासः -	आचार्य जगदीशचन्द्रमिश्रः
घ) तुरीयावृत्तिविमर्शः -	आचार्य बुद्धेश्वरषडङ्गी

चतुर्थपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) आधुनिके भारते संस्कृतसाहित्यं प्रति बङ्गीयानामवदानम्	३०
(ख) संस्कृतपत्रपत्रिकानां सामान्य परिचयः	२०
(ग) अनुवादः	२०
(घ) श्लोकरचना	१०
(ङ) मौखिकप्रश्नाः	२०

स्वतन्त्रसंस्कृतोपाधिपरीक्षा

Special Sanskrit Diploma

(Students passed degree course without Sanskrit as a subject are eligible for this examination)

प्रथमपत्रम्- वैदिकसंस्कृतिः	पूर्णाङ्कः १००
(क) वेदवेदाङ्गानां सामान्यपरिचयः	५०
(ख) उपनिषदां सामान्यपरिचयः	२०
(ग) पुराणानां सामान्यपरिचयः	३०

सहायकग्रन्थाः

- क) वैदिकवाङ्मयेतिहासः- रचयिता- आचार्य जगदीशचन्द्र मिश्रः
ख) वैदिकसाहित्य और संस्कृति- रचयिता- आचार्य वलदेव उपाध्याय
ग) History of Ancient Sanskrit Literature- By Maxmuller
घ) Studies in Vedic & Indo-Iranian Religion & Literature-
By Vidyanivas Mishra

द्वितीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) संस्कृतव्याकरणम् (संज्ञा-सन्धि-शब्द-धातु-तद्धित-कृदन्त-समासज्ञानम्)	५०
(ख) आस्तिकदर्शनम् (सामान्यपरिचयः)	३०
(ग) नास्तिकदर्शनम् (सामान्यपरिचयः)	२०

सहायकग्रन्थाः

- क) लघुसिद्धान्तकौमुदी
ख) पाणिनीयम्
ग) सर्वदर्शनसंग्रहः
घ) Contemporary Indian Philosophy- by B. K. Lal.

ङ) बलदेवोपाध्यायकृत भारतीयदर्शन

तृतीयपत्रम्	पूर्णाङ्कः १००
(क) प्राचीनसाहित्यम् (कालिदास-माघ-भारवि-श्रीहर्ष-वाणभट्ट-भोजराज भवभूति-विशाखादत्तानां परिचयः)	३०

(ख) आधुनिकसाहित्यम्-	३०
(काव्य-कथा-आधुनिककविता रचयितृणां सामान्यपरिचयः)	
(ग) निबन्धरचना-	२०
(घ) वाक्यनिर्माणम्	२०

सहायकग्रन्थाः

- क) Classical Sanskrit Literature- By A.B. Keith
ख) History of Indian Literature- By M. Winternitz
ग) A New History of Sanskrit Literature- By Krishna Chaitanya
घ) Aspects of Sanskrit Literature- By S. K. Dey
ङ) संस्कृतसाहित्येतिहासः रचयिता- आचार्य रामचन्द्र मिश्रः
च) आयतिः- आचार्य राधावल्लभ त्रिपाठी
छ) आधुनिकसंस्कृतसाहित्य परिचयः- बुद्धेश्वरषडङ्गी
ज) संस्कृतनिबन्धमाला- चौखम्बा प्रकाशन

वन्दे संस्कृतमातरम्

“जगज्जननी वाणी करिया करुणा।
देवराष्ट्रभाषा रूपे हओ अवतीर्णा।।
अधम तनयगण याचे बारबार।
भूतले संस्कृत भाषा हठक प्रचार।।”

-श्रीश्रीठाकुर सीतारामदास ओङ्कारनाथदेव।